

Rekommendation angående cytostatikabehandlade patienter i hemsjukvård/kommunala boenden

Hos vårdtagare som behandlats med cytostatika finns detta i blodet och utsöndras bland annat **via urin, avföring och kräkning i ca 5 dygn efter avslutad behandling**. Som patientutsöndringar räknas urin, avföring, kräkning, blod, extrem svettning samt övriga kroppsvätskor som ascites och pleuravätska.

När utsöndringar tas om hand under denna tid gäller följande

- Använd engångsskyddsrock med mudd och cytostatikagodkända handskar.
- Om urin samlas i flaska eller bäcken skall lock användas, töm sedan innehållet i toalett eller spoldesinfektor. Undvik stänk, stäng toalettlocket och spola två gånger. Urin i KAD-påsar kan slängas direkt i gult plastkärl för farligt avfall utan att tömmas först.
- Omhänderta allt förorenat engångsmaterial t.ex. blöjor som farligt avfall.
- Textilier (sängkläder, patientens kläder osv) skall, om inget spill eller andra utsöndringar föreligger, omhändertas som vanlig tvätt.
- Textilier som förorenats av patientutsöndringar omhändertas och tvättas direkt, tänk på att använda skyddsrock och handskar vid hanteringen. Om tvätten skickas för central tvättning, läggs den i tvättsäck som inte försluts, utanpå detta en gul platsäck märkt med ”Risktvätt” som försluts.
- Kräkningar spolats ner i spoldesinfektor eller toaletten, stäng toalettlocket och spola två gånger.
- Flergångsmaterial desinfekteras i disk- eller spoldesinfektor alternativt diskas i hemmet.
- Prover av blod och avföring hanteras på samma sätt som för patienter som inte får cytostatika.
- Om spill förekommer skall detta genast torkas upp. Använd skyddsrock med mudd samt dubbla handskar. Vid spill över 5 ml skall munskydd FFP3 användas. Använd absorberande material t ex en blöja för att torka upp spillet, undvik svepande rörelser. Rengör sedan med vatten och rengöringsmedel med tensider, torka torrt och avsluta med desinfektionssprit (Ytdesinfektion). Allt använt material slängs i gult plastkärl för farligt avfall.

Kvinnlig vårdpersonal som planerar graviditet, är gravid eller ammar bör undvika att exponeras för **patientutsöndringar** från patient som behandlats med cytostatika de senaste 5 dagarna. Alltså undvika att hantera förorenat material, avfall och tvätt. **Vanlig hudkontakt med patient innebär ingen risk för exponering av cytostatika.**

Hos vårdtagare som är uppegående och sköter sin hygien och sina toalettbesök själv, behöver ingen särskild åtgärd vidtas.

Delning eller krossning av cytostatikatabletter innebär risk för damm-exponering. Förfarings sättet kan även påverka avsedd terapeutisk effekt och bör inte utföras. Vid hantering av cytostatikatabletter bör alltid cytostatika-godkända handskar användas.

Farligt avfall

Det finns att tillgå speciella gula plastkärl för farligt avfall som kan köpas via landstinget. Använd dessa för **allt engångsmaterial som kommer i kontakt med patientutsöndringar**, t ex blöjor, kräkpåsar, urinpåsar osv. Cytostatikaavfallet läggs i plastpåse och placeras därefter i det gula plast kärlet. Dessa plastkärl skall förslutas och märkas med ”Cytostatika och läkemedelsförorenat avfall” och lämnas in på närmsta hälsocentral.

För vidare information

Arbetsmiljöverkets författningssamling AFS 2005:5

Cytostatika och andra läkemedel med bestående toxisk effekt

Arbetsmiljöverkets författningssamling AFS 2007:5 om gravida och ammande arbetstagare

Vårdhandboken. Finns tillgänglig för alla på Internet,

<http://www.vardhandboken.se/>

<https://www.nllplus.se/For-vardgivare-inom-halso--och-sjukvard/Hantering-av-farligt-avfall/>